Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	16 april 2024
Portefeuille(s)	Portefeuille(s) Volkshuisvesting, Zorg en Woningbouw
Portefeuillehouder(s):	Wethouder Zorg, Alexander Scholtes
Behandeld door	Directie Wonen
Onderwerp	Uitvoeringsagenda Ouderenhuisvesting 2024-2027

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hoe zorgen we ervoor dat Amsterdammers op een fijne manier oud kunnen worden in hun eigen stad of, beter nog, in hun eigen buurt? Cruciaal is in ieder geval dat we werken aan meer geschikte ouderenhuisvesting, met zorg en welzijn in de buurt en ruimte voor ontmoeting. De opgave is namelijk groot. Tot 2040 komen er 58.000 mensen bij met een leeftijd van 65+ in Amsterdam. Het aandeel 85+ers verdubbelt en dat is een groep die over het algemeen een groter beroep op de zorg doet en meer ondersteuning nodig heeft.[1] Nu al is er een tekort aan personeel in de verpleeg- en thuiszorg. Dit tekort loopt nog verder op. Om gezond oud te worden en langer zelfstandig te wonen is de woning erg belangrijk. Een goede woning en woonomgeving dragen bij aan ontmoeting en daarmee het tegengaan van vereenzaming en afname van de zorgvraag. Dat is nog niet geregeld. Eenzaamheid is nu al een probleem dat veel Amsterdammers raakt en 60% van de 65+ers woont in een woning die niet volledig toegankelijk is.

Met deze brief informeert het college u over de uitvoeringsagenda Ouderenhuisvesting 2024-2027. In de uitvoeringsagenda Ouderenhuisvesting 2024-2027 worden de maatregelen geschetst om ervoor te zorgen dat meer ouderen geschikt kunnen blijven of gaan wonen. Passende huisvesting is een randvoorwaarde om gezond oud te worden en de juiste zorg te kunnen ontvangen. Daarbij wil het college vooral zo snel mogelijk de eerste (volgende) stappen zetten met de uitrol van nieuwe woonconcepten als de Lang Leven Thuisflats en woonzorgcirkels. Daarnaast wordt komend jaar verder uitgewerkt wat haalbare doelen zijn voor het realiseren van geschikte ouderenwoningen in bestaande bouw en de nieuwbouw. De raad wordt hier begin 2025 over geïnformeerd. De uitvoeringsagenda ouderenhuisvesting is onderdeel van de uitvoeringsagenda van de Amsterdamse Aanpak Volkshuisvesting. De verschillende onderdelen van deze agenda sluiten op elkaar aan. De inzet op ouderenhuisvesting draagt bijvoorbeeld ook bij aan doorstroming. Concreet gaat het om voorlichting en het realiseren van voor ouderen geschikte en aantrekkelijke woonvormen. Aandachtspunt hierbij is dat extra inzet op ouderenhuisvesting door bijvoorbeeld voorrang effect heeft op de huisvesting van andere doelgroepen.

Opgave ouderenhuisvesting

[1] Woonzorganalyse Gemeente Amsterdam 2023

Om op de vergrijzing en grotere zorgvraag in te spelen, moet wonen en zorg voor ouderen in Amsterdam op een andere manier georganiseerd worden. Opgave is ervoor te zorgen dat er voldoende geschikte ouderenwoningen zijn. Daarbij wordt geclusterd wonen steeds belangrijker. Door clustering van woningen voor ouderen ontstaat er meer draagvlak voor zorg en welzijnsvoorzieningen in het gebouw en kunnen ouderen langer zelfstandig thuis wonen. Op het niveau van de buurt wordt gewerkt aan woonzorgcirkels voor ouderen. Elke woonzorgcirkel heeft een kern met een 24-uurs zorgvoorziening voor ouderen, met in de nabijheid voldoende aanbod aan voor ouderen geschikte woningen. Ook wordt binnen de woonzorgcirkels gewerkt aan het organiseren van ontmoeting in de buurt, om te zorgen dat buurtgenoten elkaar beter leren kennen. Daarmee ontstaat meer begrip voor elkaar en zullen buurtbewoners eerder bereid zijn elkaar te helpen.

Daarnaast moeten er de komende periode voldoende zorggeschikte woningen gebouwd worden. Dit zijn zelfstandige woningen, waar zware zorg geleverd kan worden. Deze woningen zijn bedoeld voor mensen die nu nog vaak naar het verpleeghuis gaan. Het huidige rijksbeleid heeft een rem gezet op de uitbreiding van het aantal verpleegzorgplekken in intramurale verpleeghuizen. Via de woonzorganalyse, die de basis vormt voor de AAV is de opgave voor ouderenwoningen in beeld gebracht:

- Tot 2040 moeten ruim 23.000 geclusterde woningen toegevoegd worden, waarvan 3.000 zorggeschikte woningen. Jaarlijks is dit een opgave van ca. 1250 geclusterde woningen.
- Daarnaast moeten tot 2040 2.500 individuele rolstoel of rollatortoegankelijke woningen toegevoegd worden.
- Behoud van de bestaande verpleegzorgplekken. Het gaat in totaal om ca. 8.000 verpleegzorgplekken.

Inzet uitvoeringsagenda ouderenhuisvesting

In veel opzichten moet er een flinke stap extra gedaan worden om te zorgen dat Amsterdamse ouderen passend kunnen wonen, met voldoende toegang tot zorg en welzijnsvoorzieningen. In de uitvoeringsagenda Ouderenhuisvesting 2024-2027 worden drie actielijnen onderscheiden; de productie van ouderenwoningen, wonen en zorg nabij en voorlichting langer zelfstandig (thuis) wonen en verhuisondersteuning voor ouderen. Bij de realisatie van de ambities hebben we andere partijen hard nodig.

1. *Productie ouderenwoningen*

Er worden maatregelen genomen in de bestaande voorraad, de toewijzing in de sociale huur en de nieuwbouw. Belangrijkste maatregelen zijn:

- Met corporaties in gesprek te gaan over de toewijzing aan ouderen. Dit kan gaan om welke woningen met voorrang aan ouderen aangeboden worden, het verkennen van de mogelijkheden om woningen in geschikte complexen geclusterd aan te bieden, of juist gemengd toe te wijzen, zoals bij intergenerationeel wonen met ouderen en studenten;
- Meer inzicht te krijgen op kansen voor (nieuwbouw)productie voor geclusterde ouderenwoningen en waar nodig extra in te zetten op het oplossen van knelpunten die hierbij spelen;
- Met corporaties en marktpartijen het gesprek voeren over geclusterd en aanpasbaar bouwen en over doorstroming. Doorstroming kan bevorderd worden door gerichte

toevoeging van voor ouderen aantrekkelijke nieuwbouw in combinatie met buurtgerichte voorrang in de sociale huur, of buurtgericht betrokkenheid van senioren te organiseren bij de ontwikkeling van seniorencomplexen in de vrije sector en koop. In het kader van de AAV wordt uitgewerkt op welke manier doorstroming bevorderd kan worden.
- De haalbaarheid van het realiseren van zorggeschikte woningen in beeld te brengen, als basis voor het gesprek met het Rijk over extra ondersteuning hierbij.

2. Wonen en Zorg nabij

Om langer zelfstandig (thuis) wonen mogelijk te maken is het belangrijk (nieuwe) woonzorgconcepten te ontwikkelen. Daarbij staat centraal dat er voldoende ruimte is voor ontmoeting in de buurt van ouderenwoningen en dat de ouderenwoningen zo veel mogelijk geclusterd zijn om zorg en ondersteuning efficiënt te kunnen leveren. Belangrijkste acties op het gebied wonen en zorg nabij in de periode tot 2027 zijn:

- Het maken van afspraken met het zorgkantoor en corporaties over behoud van de huidige verpleeghuisplekken en tenminste 10 locaties te selecteren waar in combinatie met de renovatie van het verpleeghuis mogelijkheden zijn om nieuwe zorggeschikte of geclusterde ouderenwoningen te realiseren. Dit is een uitwerking van de actie onder opgave 1, inzicht krijgen in de kansen voor nieuwbouwproductie van geclusterde ouderenwoningen.
- Het opschroeven van de ambities ten aanzien van de realisatie van Lang Leven Thuisflats: van streven naar 10 locaties in de Amsterdamse Aanpak Volkshuisvesting naar minimaal 20 locaties. Lang Leven Thuisflats zijn seniorenflats in de bestaande (sociale huur) voorraad die met kleine aanpassingen geschikt gemaakt worden om langer zelfstandig te wonen. Door bouwkundige aanpassingen, maar ook door zorgfuncties en gezamenlijke activiteiten aan te bieden, die voor en door elkaar georganiseerd worden. Doordat wordt gewerkt met een preferente zorgaanbieder is er op de flat een vast team van zorg en welzijnsmedewerkers aanwezig. In de Lang Leven Thuisflats kan door dit vaste zorgteam en de nauwe samenwerking tussen de verschillende partijen worden ingezet op vroegtijdige signalering en aanpak van gezondheidsproblemen, eenzaamheid en (het gevoel van) onveiligheid. Belangrijk is een gemengde toewijzing van ouderen die ondersteuning nodig hebben en ouderen of jongeren die hier een bijdrage aan kunnen leveren. Inmiddels zijn er 11 Lang Leven Thuisflats gestart (in totaal ca. 1600 woningen).
- Via drie pilots uit te werken wat er nodig is om woonzorgcirkels voor ouderen te organiseren. Deze pilots in Noord, Zuidoost en Nieuw-West zijn onlangs gestart. Daarnaast wordt gewerkt aan het opstellen van een aanpak om in komende jaren minimaal zes woonzorgcirkels te realiseren.

3. Voorlichting Langer Zelfstandig (thuis) Wonen en verhuisondersteuning

Het is belangrijk het bewustzijn van ouderen over de eigen woonsituatie in relatie tot het langer zelfstandig blijven wonen te vergroten. Zij overwegen vaak pas een verhuisstap op het moment dat het echt niet anders meer kan. De vraag naar een andere woning is dan acuut, terwijl hier niet direct in kan worden voorzien. Daarom is het belangrijk ouderen te mobiliseren eerder na te denken over hun toekomstige woonsituatie. Op dit moment worden in de stad diverse informatiemarkten voor ouderen georganiseerd, met als thema langer zelfstandig wonen. In de praktijk blijkt dat extra aandacht nodig is voor ouderen die bijvoorbeeld vanwege taalbarrière of

andere belemmeringen onvoldoende bereikt worden. Acties die komende periode worden opgepakt zijn:

- Intensiveren van de voorlichting aan ouderen over langer zelfstandig thuis wonen.
- In 2024 worden in samenwerking met stadsdeel Oost en Zuidoost diverse pilots opgestart, waarmee onderzocht wordt wat een effectieve aanpak is. Een voorbeeld hiervan is de train- de- trainer methodiek in stadsdeel Oost, waarbij vrijwilligers van migrantenorganisaties getraind worden hun achterban pro- actief voor te lichten over het thema 'prettig wonen als je ouder wordt'. Op basis van de ervaringen met de pilots in de stadsdelen wordt begin 2025 een stedelijke aanpak opgesteld.
- In de voorlichting ook te betrekken welk 'doorstroom' aanbod beschikbaar is voor ouderen, bijvoorbeeld via het op te richten matchpoint. Het matchpoint is een platform waar aanbod van geclusterde woonvormen en woongroepen 'gematcht' wordt aan de vraag van ouderen die naar zo'n woonvorm op zoek zijn.

Het gaat niet alleen om voorlichting. Aanvullend hieraan zijn maatregelen nodig om verhuizing te ondersteunen. Via de aanpak doorstroming wordt hieraan gewerkt. De aanpak doorstroming is een aparte aanpak binnen het uitvoeringsprogramma AAV. Hierin wordt bijvoorbeeld gekeken naar de voorwaarden voor de verhuisregeling 'van Groot naar Beter' en de mogelijkheden voor woningruil tussen senioren en gezinnen. U wordt naar verwachting in Q2 2024 over de aanpak doorstroming geïnformeerd.

Tot slot

Een voor ouderen toegankelijke woning in de nabijheid van zorg en voorzieningen draagt bij aan het fijner en vitaler ouder worden en het langer zelfstandig (thuis) wonen. Met deze uitvoeringsagenda wordt gestreefd naar het realiseren van die passende huisvesting voor ouderen. De opgave op het gebied van ouderenhuisvesting kan niet los gezien worden van de opgave op het gebied van ouderenzorg. Er is daarom afstemming tussen de huisvesting- en zorgopgave op het gebied van ouderen. In het kader van de Coalitie Ouderen van de Aanpak Amsterdam Vitaal en Gezond werkt de gemeente samen met de partners op het gebied van ouderenondersteuning- en zorg . Daarin is afgesproken om gezamenlijk in te zetten op:

1. Samen vitaal ouder worden: Wat willen en kunnen mensen zelf doen voor een vitale oude dag, en hoe kunnen wij ze daarbij helpen en de juiste randvoorwaarden bieden? Bijvoorbeeld in de sociale basis in de stadsdelen door het bieden van laagdrempelige plekken en activiteiten voor ontmoeting, activering en beweging. Ook voor mensen met dementie.
2. Zorgzame wijk: van zorg en ondersteuning naar gewoon leven: mensen wonen in een prettige, zorgzame en inclusieve woon- en leefomgeving met voldoende passend aanbod en voorzieningen in de wijk die kunnen inspelen op de veranderende behoeften. Bijvoorbeeld door in te zetten op goede zorg en ondersteuning in 'zorgzame buurten'. Belangrijk hierbij is een goede samenwerking tussen naasten, mantelzorg, vrijwilligers, vrijwilligersorganisaties en de welzijns- en zorgorganisaties
3. Passende ondersteuning en zorg door wijkgerichte netwerk- en ketensamenwerking. Bijvoorbeeld door in te zetten op samenwerkingsafspraken tussen de huisartsenvoorziening, wijkzorg, buurtteams, zodat ouderen altijd de juiste ondersteuning

en zorg krijgen. Daarnaast versterken we de dementieketens, valpreventie en Welzijn op recept.

Als college zetten we ons ervoor in dat mensen in Amsterdam prettig oud kunnen worden en zo lang mogelijk hun gewone dagelijkse leven kunnen leven. Daarbij moeten ouderen zoveel mogelijk zelf regie kunnen voeren, verbondenheid voelen en ertoe doen. Daarom kijken we niet alleen naar huisvesting, maar ook naar goede mantelzorgondersteuning, de dementievriendelijke stad en naar activiteiten gericht op het voorkomen of verzachten van eenzaamheid onder ouderen. In de zomer ontvangt u een uitwerking hiervan in de plannen voor een Age Friendly City.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Alexander Scholtes
Wethouder Zorg

Zita Pels
Wethouder Volkshuisvesting

Bijlagen
1. Uitvoeringsagenda Ouderenhuisvesting 2024-2027